

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 2.

A családi tűzhely védelme.

(K. Ö.) Városaink annyira el vannak foglalva anyagi helyzetök javulására irányuló törekvésekkel, hogy a szociális politika követelményeinek időt alig szentelhetnek. Pedig ha szoroson vesszük, mindenkor a törvényhozások kebeléből kellene kiindulnia egy-egy akciónak, mely szociális viszonyaink javulását mozdítaná elő.

Azért szinte csodaszamba megy az a mozgalom, melyet Szabadka városa kezdeményezett és mely a családi tűzhely védelmét tűzte célul. Ez a mozgalom azt célozza, hogy a magyar gazda megélhetésére szükséges mennyiségű földterület, vidékek és a föld termőképessége szerint 5—10 holdnyi terjedelemben és az ennek megmunkálására szükséges igavonó jószágai és gazdasági eszközei a foglalás és végrehajtás alól kivételsségek és azok sem végrehajtási zárlat alá vonhatók, sem pedig bírói árverésen eladhatók ne lehessenek.

Ezeket olvasva, az ember azt gondolná, hogy nem akad ember, aki szívből ne óhajtana, hogy ezt a mozgalmat minél előbb siker koronázza. Pedig nem úgy van. Mi meg vagyunk áldva a kozmopolita szellemmel, mely mindent elnevez, a mi a föld népének védelmét célozza. Mikor arról volt szó, hogy a kereskedelem szabadsága érdekében bizonyos

törvényhozási intézkedéseket léptessünk életbe, ez a kozmopolita szellem ezeket egyszerűen rádiktálta a magyar törvényhozásra, habár mindenki tudta, hogy népünk érdekében ezeket csak bizonyos korlátozásokkal volna szabad alkalmazásba venni. Így jártunk, hogy többet ne említsük, a váltó szabadsággal, mely idővel nemzeti csapássá nőtte ki magát. S így vagyunk a többi merkantilis törvényekkel, melyek nyomában pusztulás és anyagi sorvadás járt.

Most az egyszer arról van szó, hogy a földművelő osztályt védelmezzük és már is — alig hogy konkrét alakot vett a védekezés módja — megindult az ellenakció, hogy ilyenről szó sem lehet, mert nem lehet a földművelő osztály részére különleges védelmi eszközöket törvénybe iktatni. Pedig ezek a jó urak elfelejtik, hogy az 1881. évi LX. t. cz. is különleges védelmi eszközöket foglalt törvénybe, mikor kimondotta, hogy az iparosok, gyármunkások és napszámosok szükséges munkaszerei le nem foglalhatók és egyúttal arról is intézkedik, hogy bizonyos állami, törvényhatósági és községi szolgálatban levő tisztviselők és hivatalnokok fizetése csak úgy vehető végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi 800 forint érintetlenül maradjon. Ezekben az esetekben a törvényhozásnak csak az lehetett a szándéka, hogy az iparos és hivatalnok-osztály ekszisztenciáját minden eshetőséggel szemben biztosítsa, mikor az előbbinek meghagyja az élelem megkereséséhez szükséges munkaszereket, az

utóbbinak pedig annyit, a mennyi a tisztességes megéléshez szükséges.

A magyar gazda is igényelheti ezt a védelmet, ha figyelembe vesszük, hogy egyetlenegy kereseti osztály sincs annyira a gazdasági pusztulásnak kitéve, mint a birtokos osztály, első sorban a kisgazdák. Adózási rendszerünk, szociális törvényhozásunk hiányai, a gazdálkodási rendszer hiányai, a hitel szervezatlensége, az értékesítési viszonyok hiányai, a közvetítés visszaélései és megannyi más mind hozzájárul ahhoz, hogy a kisgazdák ezrei pusztulnak, kivándorolnak és eltűnnek a föld színéről. Az ingatlanok kényszerforgalma egyenesen megdöbbentő. És itt is a kisbirtokra esik a legnagyobb hányad. Kell tehát az általános pusztulásból bizonyos nagyságu földterületet megmentenünk, mely biztos várát képezze a válsággal küzdő gazdának, melyet sem csapás, sem emberi felfuráng el nem vehet tőle, mely fokozza bátorságát és erősítse bizalmát. Ez egy biztos sziget, melyet az árvíz el nem önthet.

Ezt a védelmet célozza az amerikai homestead-törvény, az olasz agrár-község, az orosz zemsztro. Aminthogy általában is mindenféle arra törekszenek, hogy a parasztosztály sorsát türethetővé tegyék, mert kezdik belátni, hogy telepítések és járadékirtokok alakításánál többet ér a régi parasztosztály megmentése és a lehetőség szerint való erősítése. Mert erre az osztályra szükség van, nemzeti szempontból, a földbirtok viszonyok egészséges alakulása és — amit talán nálunk nem

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó legenda.

Irtta: Pakots József.

Nagy volt a tekintélye a Nyárády-familiának a vármegyénkben. Az igaz, hogy belőle is került ki minden valamire való hivatalos embere a megyének. A familia eszétől, az alispántól kezdve, le a familia poétájáig, az aljegyzőig, minden Nyárády a megye szolgálatában állott. Valamikor, a labanczverő időkben a fringiót forgathatták úgy a kurucz Nyárádyak, miként az unokák most a pennájukat.

Igazi, vérbeli urak voltak ezek a Nyárády-ivadékok, mulatók, vidám férfiak, kik örökös dinom-dánomban élték le életüket. Az ambíciós ősi Nyárády-kuriák három megye füstös képű cigányának adtak néha szállást és bizony-bizony a szomszéd vármegyék gavallér urainak is csak a Nyárádyakhoz kellett bekoportatniok, ha néha-napján úgy istenigazában ki akarták magukat vigadni.

Nagy is volt a népszerűsége a mulatók familiának. A megyénket már csak úgy hitták fönt a központban is, hogy: a Nyárádyak megyéje.

De hát a kuruczvérti familia rá is szolgált az elismerésre. Valóságos legendák kerengtek a Nyárádyak hivatalbéli pontosságáról, szigoru rendszeretéről. Virtust tudtak abból csinálni, hogy átdorbézolt éjszakák, hajnalba nyuló

vigasságok után rideg, merev arcczal rendezék az aktáikat és intézzék a vármegye ügyes-bajos dolgait. Ritka megye is volt a miénk, valamelyes restanciát még fehér holló gyanánt sem lehetett fogni.

Hanem hát valahogyan változtak az idők. Mintha már az igazság istenasszonya kezében is másképp billenne a mérleg mint hajdanában... Az igazi tehetségek elzüllenek, vagy tudja Isten, megbénítják őket.

A Nyárády-familia, mely gyökereit oly szilárdul belevágta a megyénk talajába, mintha pusztulna. A stréberek odatolakodnak minden-hova, belefurakodnak még a közigazgatásba is.

Ott fenn a központban mintha elvesztették volna az emberek a tisztánlátásukat. Mindenféle pity-poty emberek ülnek bele a hivatalokba.

A Nyárády-familiának már csak az emléke él még. Nem is igen beszélnek mifelénk már róluk. Talán fáj az embereknek a halottakról emlékezni...

Én nem ismertem senkit sem a Nyárádyak közül. Mondják, hogy a legfiatalabb hajtása a tekintélyes familiának Pesten jogászkodik. Ez az Iván. De él még Pál is. Ő, ez híres gavallér volt, az utolsó gavallér példány a familiából. Hanem hát ez meg elzülött valamerre...

— Látja nagyságos ur azt a fiatal embert?

— Igen. Hát aztán?

— Az, tetszik tudni, Nyárády Iván.

— A csudába! Az a kopott, ványadt alak?

Maga téved Ferencz.

A Sas-kávéház főpinczéire tiltakozott.

— Nem, nem, nagyságos ur, hiszen ismerem. Földim...

Tűnődve néztem a köruton tovaczammogó, elárvult alak után. Hát ez volna a híres familia utolsó hajtása? Ez a sápadt, öreges arczu, beesett mellű, roskadozva járó gyerek! Ez a husz esztendőös öreg ember? Bizony-bizony cse-nevész egy hajtás!...

Ferencz magyarázta a gondolataimat.

— Ugy van nagyságos ur, — sokat éjszákázik a szerencsétlen... Egyre iszik és hozzá koplal. Aztán kölcsönökből él. Nekem is tartozik már sokkal, hanem én nem bántom... Hiszen ugy sem viszi sokáig...

— Szegény nyomorult!

— A mult héten itt volt, kérem, nálunk. Reggel botorkált csak haza. Sokat ivott és odáig volt szegény. Ahogy kilépett tőlünk az utcára, valami bolond nótát kezdett dűnynyögni. Ő, alig is lehetett hallani a nótázását a szerencsétlennek, hiszen már hangja sincs. De egy rendőr meghallotta. Új rendőr volt, kérem, én még addig nem láttam erre. Épen ki akartam menni, hogy megkérjem, ne bántsa a szegényt, de nem tudtam mozdulni. Mintha lekötötték volna egy álló helyembe. Csak álltam és kibámultam... De hát furcsa is volt!

akarnak még hinni — az ipar fejlődése szempontjából.

Nálunk persze még más a felfogás. A liberáliszmus örök szegényére nálunk oly társadalmi szervezetek keltek, melyek a kímélettel kifizetéséből élnek, sőt meg is tollasodnak, a liberáliszmusnak lesznek legbuzgóbb támogatóivá, melyet ez buzgón igénybe is vesz. Ezt az épületes ölekezést mi megzavarni nem akarjuk, de hirdetjük, hogy feltétlenül szükséges oly törvény alkotása, mely a parasztosztály tüzhelyét a paraziták kalózkodása ellen megvédelmezzék.

Fejérváryról a félhivatalos.

A félhivatalos »Bud. Tud.« a következőket írja: »Hétről-hétre megújul az a híresztelés, hogy báró Fejérváry honvédelmi miniszter nemsokára fel fogja cserélni miniszteri tárczáját egy katonai pihenő állással; legújabbán ilyen pihenő állásnak a magyar testőrség kapitányi állását jelölik. A mi báró Fejérváry miniszter-untságát illeti, ezt csak az imént is a leghatározottabban megczáfolták és valóban báró Fejérváry munkaköve most is oly nagy, mint valaha. A mi pedig a testőrkapitányi méltóságot illeti, annak megüresedéséről beavatott körökben semmit sem tudnak. Ertesülésünk szerint gróf Pálffy András lovassági tábornoknak semmi oka sincs, hogy ez állásáról lemondjon; testileg s szellemileg oly jól bírja magát, hogy az ő méltósága egyhamar nem fog megüresülni.«

A két 48-as párt egyezése.

Budapest, máj. 2.

A napok óta elterjedt hírek, hogy a két függetlenségi párt fuzionál, úgy látszik, csakugyan megvalósulnak. Egyelőre ez a fuzió csak a választásokra vonatkozik. A képviselőház folyosóján ma élénk tárgyalás folyt a két párt vezető férfiai között, hogy milyen modus vivendit áll-

pítsanak meg a választásokban való közös akcióra nézve s elhatározták, hogy pénteken este Kossuth Ferencz lakásán fognak találkozni Bartha Miklós, Holló Lajos és Justh Gyula.

A ház folyosóján erősen tartja magát a hír, hogy a két párt egyesülni fog véglegesen és hogy Ugron Gábor az új ciklusban nem vállal mandátumot.

Anglia külpolitikája.

A »Morning Post« Anglia külpolitikai helyzetéről cikkezve azt írja, hogy Angliának okvetlenül kezet kell nyújtania a hármasszövetségnek, másrészt pedig szövetségnie kell Japánnal, hogy Kína területi épsege föntartassék. Csak ily módon lehet majd ellemsúlyozni az orosz-francia szövetséget, melynek hatalma a világkoncertben napról-napra növekszik.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 2.

Csendes mederben folyt ma le az Adria vitája. Kisebb háborúságot csak Olay napirend előtti felszólalása okozott, ki erősen támadta Széll Kálmánt, hogy Rátkay Lászlónak a Kossuth-szoborra vonatkozó interpellációjára már egy éve nem válaszolt.

Gunyos közbeszólásokra adott alkalmat az elnöknek az a bejelentése is, hogy Wlassics betegsége miatt nem fog ma válaszolni a Pikler Gyula-féle interpellációra. (Ebben különben nem volt igazuk a gunyolódóknak, mert a miniszter tényleg beteg.)

Buzáth és Major néppártiak erősen megtámadták az Adria szerződésének 31. §-át.

De az általános figyelem a folyosóra terelődött, ahol még mindig élénken vitatták az egyetemi dolgokat s a kormány Adria engedményeit, találgatva, vajjon mikor fogják ezeket beterjesztetni.

— Na, na! Mi? — kérdeztem türelmetlenül, mert Ferencz megállott, mintha tanakodnék, hogy vajjon folytassa-e tovább.

— Bolond dolog. Ha nem én látom, el se hittem volna. Iván ur, már mint az a sápadt, fiatal ember, aki az imént erre ment, odaborult a rendőr nyakába. Az meg vissza ölelte. Nekem az egész olyan furcsának tetszett!

— Talán mind a ketten részegek voltak.

— Dehogy! A rendőr, tetszik tudni, Pál ur volt. Az a híres gavallér. Az a főispánnak a fia!

— És persze ráismert az unokaöccsére . . .

— Ugy látszik. Valamit beszéltek aztán. A rendőrnek, már mint Pál urnak az arcán egy köny pergett le lassan. Jól láttam. Megfogta az unokaöccse kezét és szomorúan, hosszasan nézett a szemébe. Iván ur végül lesütötte a fejét és hallgatott. Mint egy bűnös úgy állott ott. Pál ur pedig felsóhajtott és aztán rámutatott a mellére, arra a réztáblára, melyen a száma volt. Talán azt mondta ezzel:

— Látod, idejutottam! . . .

A szegény fiu motyogott valamit. Olyan keserves volt nézni, nagyságos ur, hogyan szeptegett. Én egy megsajnáltam. De Pál ur arcán egyszerre megkeményültek a vonások, a szemében valami hideg, kegyetlen láng gyult ki s durván ragadta meg az Iván ur karját. Igen, megragadta és eltaszította magától. Aztán ércesen csengett meg a hangja, amint rádörgött Iván urra:

— Most pedig takarodj haza! Egy-kettő! Ha még egyszer éjszaka az utcán találalak részegen, bekísérlek! Erted? Nincs kivétel! Egy-kettő!

Iván ur egészen összezsugorodott és alattomosan, sunyin támolygott végig a falak mellett, Pál ur elkísérte a sarokig. Még ott is utána kiáltott a szerencsétlennek, hogy csendesen viselkedjék. Aztán visszaindult. Ugy bánt az unokaöccsével, mintha idegen volna.

Hanem, ahogy visszajött, megint megváltozott Pál ér. Lassan, roskadozva lépkedett, mintha nagy, szöges eszímái mázsányi súlyjal nehezednének a lábára s ott, a tulsó oldalon nekitámaszkodott a hirdetési oszlopnak. Az arca olyan szomorú, levert volt s a fejét nekifektette a hideg oszlopnak. Sokáig nézett így mereven maga elő s végül jól láttam, a szeméből egy köny omlott ki, mely lassan pergett végig a mellén levő réztábla számozott, sárga lapján . . .

Ferencz elhallgatott itt és kérdő tekintettel, várakozóan nézett rám. Nem értette egészen Nyárády Pál viselkedését és mintha magyarázatot várt volna tőlem.

— Vajjon utóljára mért volt olyan kegyetlen az Iván urhoz? — kérdezte aztán elgondolkozva.

Ezen tündöttem én is és aztán elvonultak előttem a Nyárádyak komor, rideg, legendás alakjai, amint átdorbézolt éjszakák után rendezik aktáikat és ime, magam előtt láttam a Nyárády-familia hagyományos kötelesség-érzetének szomorú, gyászos — utolsó legendáját.

Részletes tudósításunk a következő:

Dániel Gábor elnököl.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Dedovics György felolvasta a függőben levő interpellációk jegyzékét, többek közt azt az interpellációt, melyet Rátkay László a belügyminiszterhez intézett a Kossuth-szobor ügyében, közel már egy esztendeje, 1000. év június hó 13-án.

A Kossuth-szobor ügye.

Olay Lajos megbotránkozik a miniszterelnök késlekedésén, holott a házszabályok szerint minden interpellációra 30 napon belül válaszolni kötelesek a miniszterek. Megszégyenítő ez, ugymond, mert csak tulloyalásból késhetik ennyire a válasz. Kéri az elnököt, utasítsa a kormányt, tegyen eleget kötelességének.

A szélsőbal zugott:

— Helyes!

— Gyávaság nem felelni!

— Nem mer válaszolni!

Olay felszólalása után leült s felháborodva kiáltott fel:

— Minden héten fel fogok szólalni, míg nem válaszol.

Wlassics beteg.

Elnök csenget s folytatólagosan bejelenti, hogy Wlassics miniszter betegsége miatt a mai ülésen meg nem jelenhetett s így a Pikler-ügyben tett interpellációra ma nem válaszolhat.

Gunyos tetszés a szélsőbalon:

— Iskolabetegsége van!

— Nem tudja a leczkét!

— Otthon magol a miniszter!

— Nem mer ő sem válaszolni!

Az Adria-javaslat.

Következett a napirend: az Adria-javaslat.

A 31. §-nál

Elsőnek Buzáth Ferencz szólalt fel, ki hibáztatja azt az abuzust, mely előáll az által, hogy az Adria szerződésében az észak-amerikai járatokra nézve reánk hátrányos szerződést kötöttünk. Mert ez korlátozza a szabad hajózást s viszont konkurrencziát csinál nekünk az a szerződés, melyet az Adria egy külső osztrák társasággal kötött. Kívánja, hogy az Adria csak azon esetben kapja meg a szubvenziót, ha ezeket a járatokat is felöleli.

Major Ferencz volt a következő szónok, ki már letett arról a reményről, hogy ez a szerződés életbe ne lépjen. — Konstatálja, hogy ez a szakasz egy fegyver az Adria kezében, melylyel évről-évre esetleg újabb s újabb szubvenziókat fog kieszközölhetni. Miután hosszabbban akar e szakasszal foglalkozni, öt perc szünetet kér.

Öt perc szünet.

Szünet után Major Ferencz folytatja beszédét, kimutatja, hogy az Adria az utóbbi tíz esztendőben évről-évre nagyobb dividendát fizetett, nem áll tehát az, a mit a miniszter mondott, hogy az Adria valaha is defizitál dolgozott volna.

A főrendek összeférhetlensége.

Az összeférhetlenségi törvény revíziójára kiküldött képviselőházi bizottság Fest Lajos elnöklésével tegnapi ülést tartott, melyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, Plósz és Hegedüs miniszterek voltak jelen. Elnök bemutatja a budapesti közjegyzői kamarának kérvényét a képviselői állásnak a közjegyzőséggel való összeférhetővé tétele tárgyában. A bizottság tekintettel arra, hogy ebben a kérdésben már határozott, nem bocsátkozott a kérvény folytán a kérdés újabb tárgyalásába.

Elnök jelentette továbbá, hogy az albizottság elkészült az eljárási rész előkészítő tárgya-

lásával a munkálata legközelebb sokszorosítottván, ki fog a tagok között osztatni. A jelen ülés tárgyául pedig kitzúzte azt a kérdést, vajjon *kiterjesztessék-e az érdekeltségi összeférhetlenség a főrendiházra is*, igen vagy nem?

Rohonyi előadó álláspontja, hogy az érdekeltségi összeférhetlenség a főrendiházra is kiterjesztessék. Időközben azonban a főrendiház többsége egy szűkebb értekezleten a kiterjesztés ellen foglalt állást. Ez a körülmény óvatosságra int. Ha komolyan akarjuk, hogy a jelen törvényjavaslat még a mostani országgyűlésen törvénynyé legyen, nem szabad megkockáztatnunk azt, hogy a főrendiházra való kiterjesztés esetleg ismét üzenetváltásokat vonjon maga után, amelyek magát a törvény megalkotását is megfűszerezzék. Ez okból szóló a fennforgó viszonyok közt a jelen törvényjavaslatnak eddigi alakjában való elfogadása mellett nyilatkozik.

Papp Géza azt tartja, hogy amidőn ezt a szigorú erkölcsi alapon álló törvényt meg akarjuk alkotni, mindkét házzal szemben egyforma mértékkel s igazságos egyenlőséggel kell mérnünk. Nem akarja azonban magát annak a gyanúsításnak kitenni, hogy a főrendiházra való kiterjesztést azért óhajtja, hogy a törvény létrejövetelét meggyőztessék, megelégszik avval, ha oly rendelkezés vétetik fel a javaslatba, amely biztos garanciáját nyújtja annak, hogy a főrendiházra való kiterjesztéssel egyidejűleg fog a jelen törvényjavaslat életbe lépni. Ezzel fogva a következő rendelkezésnek a törvényjavaslatba való fölvételét hozza javaslatba:

»Az összeférhetlenségi törvény csak akkor lép hatályba, ha a főrendiház sajátos állására való tekintettel megalkotandó összeférhetlenségi törvény is életbe lép.«

Szell miniszterelnök előrebocsátja, hogy általánosságban már nyilatkozott ebben a kérdésben. Nem jól emlékezik előtte szóló, midőn azt állítja, hogy a bizottság a kérdésben elvileg már határozott. Ugy tudja, hogy a bizottság még elvileg sem foglalt állást, annál kevésbbé hozhatott határozatot. Elismeri, hogy elvileg talán helyes, hogy amely mértéke az összeférhetlenségnek az egyik házra alkalmazatik, ugyanez nyerjen a másik házban is alkalmazást. De viszont vegyék azt is figyelembe, hogy a főrendiháznak egészen más a szervezete. Jogköre sem egészen azonos a képviselőházzal; alkotmányunk szerint meg a törvényalkotásnál sincs meg a teljes paritás a két ház között s azt sem lehet tagadni, hogy a főrendiház votumának nincs akkora politikai súlya, mint a képviselőháznak, hogy amint közönségesen moodani szokták, a főrendiház szavazata nem buktathat kormányt. A kormány le törzéséből folyó jogok gyakorlása tekintetében is egészen más a főrendiház jellege és természete. Mindezekből folyik, hogy az azonos kezelés már ezeknél az elvi különbségeknél fogva sem látszik igazoltnak. A gyakorlati szempontok is ennek ellene szólnak. Ha magunkévá tennők az előtte szóló konkluzióit ebből a törvényjavaslatból aligha lehetne törvény a jelen országgyűlés alatt. Hivatalosan nincs tudomásunk a főrendiház hangulatáról, bár szóló igyekezett azt kiismerni, azonban a dolog természetéből az következik, hogy midőn a képviselőház hosszú hónapokig foglalkozik ezzel a kérdéssel, nem követelhető, hogy a főrendiház hamarosan hozzájáruljon a képviselőháznak megoldási tervezetéhez, vagy pedig külön törvényt alkosson ama rövid idő alatt, mely a jelen országgyűlésnek még rendelkezésére áll. Mivel pedig komolyan akarja a jelen törvény létrejövetelét, nem kötheti ezt olyan feltételhez, mely magának a törvénynek a megalkotását hiúsítaná meg. Elvileg helyesli, hogy az összeférhetlenségi kérdés a főrendiházra nézve is szabályoztassék, de nem tartaná helyesnek a junctim föllállítását a szabályozás és a jelen törvény között. A törvényjavaslatban csak annyit tart kimondandónak, hogy a főrendiház tagjaira nézve az *inkompatibilitást külön törvény fogja szabályozni*.

Szivák Imre a következő rendelkezés fölvételét javasolja: »Addig is, míg az új összeférhetlenségi törvényjavaslat anyagi része a

főrendiházra is életbe lép, az eljárási részét a javaslatnak a képviselőház magára nézve életbe lépteti.«

Justh Gyula előtte szólók álláspontjával sem ért teljesen egyet. Nézete szerint az érdek-összeférhetlenség föltétlenül ki lenne terjesztendő a főrendiházra, azonban nem ebben a javaslatban, hanem a főrendiház szervezetről szóló törvény megfelelő módosításával. A jelen javaslatban ki lenne mondandó, hogy a főrendiházi inkompatibilitást külön törvény szabályozza, de itt nem állhatunk meg, más-különböen évtizedek fognak eltelni anélkül, hogy ez az elvi megállapodás effektuáltatnék. Szóló utasítani kívánja a kormányt, hogy a főrendek érdekeltségi összeférhetlenségéről még a jelen országgyűlésen terjesszen elő törvényjavaslatot. Ahhoz, hogy a jelen törvényjavaslat életbeléptetése ettől a főrendiházi törvény megalkotásától tételessék függővé, nem járulhat, mert az ily junctim csak azt vonná maga után, hogy a képviselőházra nézve tovább is fennmarad az eddigi szűgyenletes állapot, amely mindannyian elítéltünk, a főrendiházra nézve pedig ezután nem lesz inkompatibilitás, a minthogy eddig sem volt. Az egész tárgyalás alatt azt emiegették, hogy ha elfogadják a jelen javaslatot, a képviselőház tekintélye emelkedni fog. Nem áll tehát az, mit most mondanak, hogy ha a javaslat törvényerőre emelkedik, csökkenni fog a ház politikai súlya. Ezek alapján a következő javaslatot terjeszti elő: Utasítja a képviselőház a kormányt, hogy az érdek-inkompatibilitásnak a főrendiházra való kiterjesztése iránt még a jelen országgyűlés folyamata alatt terjesszen be javaslatot.

A vita további folyamán *Gyurkovits, Olay, Justh, Korniss* és ismételtén a miniszterelnök szólaltak fel. Végül a bizottság *Papp, Szivák* és *Justh* indítványainak mellőzésével *hozzájárult a miniszterelnök azon indítványához*, hogy a törvényjavaslatban kimondassék, hogy a főrendiházra vonatkozó összeférhetlenséget külön törvény fogja szabályozni.

Elhatározta továbbá a bizottság az albizottság idevonatkozó indítványának elfogadásával, hogy az eljárási szabályoknak a bírői jogsegélyre, a tanúzási kötelezettségre, az esküre és a bétvegilletékmentességre vonatkozó szabályok ebbe a törvényjavaslatba, a többi eljárási szabályok pedig a házszabályokba vételessék fel.

Az eljárási szabályokra vonatkozó albizottsági tervezetnek tárgyalását a péntek délelőtt 10 órakor tartandó legközelebbi ülésre tűzte ki.

Városi közügyek.

Közigazgatási ülés.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, május 2-ikán délután tartotta rendes havi ülését.

Beöthy László főispán elnökölt; jelen voltak: dr. Bulyovszky József polgármester, Rimler Károly főjegyző, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Frankó Endre, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Nagy Góza kir. főügyész, dr. Hoványi Géza, Némethy Károly, Mezey Mihály, Hlatky Endre, dr. Berkovits Ferencz, dr. Grámm Károly, Mihály Adolf, Rádl Odön, Dús László főügyész és Lukács Odön aljegyző.

Az ülés megnyitása után a főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, az áprilisi havi közbiztonsági állapotokról, a melyből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügy.

Áprilisi hó folyamán Nagyvárad város közegészségügyi állapota jó volt, amennyiben 18-ai kevesebb halálozás fordult elő, mint az előző márczius hónapban. A hevenyfertőző betegségek csak szórányosan, alig néhány esetben mutatkoztak. Vörheny 2, kanyaró 9, bárányhimlő 2, hökhurut 10 esetben, halálozás nélkül, a roncsló toroklob 3 esetben, 1 halálozással fordult elő. A tavaszi kedvezőtlen és változó időjárás következtében áprilisi hóban

is a légzőszervek hurutos és lobos bántalmi szerepeltek leginkább; — hörg-, tüdő- és mellhártyalobban 15, tüdőgümőkórban 23 halálozás történt.

A népmozgalmi adatok kedvezőek. Elve született 126 gyermek, köztük 18 törvénytelen, nemre nézve 59 fiu, 67 leány. Halva született 3.

Elhalt összesen 102 egyén, köztük 21 idegen; nemre nézve 55 fi, 47 nő. A szaporulat az idegenek leszámitásával 45. Elhaltak városrészek szerint: Ujvárosban 23, Olasziban 25, Váralja-Velenczén 23, a kórházban 31. Ot éven aluli gyermek összesen 28 halt el.

Szegény beteg 541 gyógykezeltetett az országos betegápolási alap terhére.

Dajkaságban volt és pedig a város számlájára 53, a »Fehér-Kereszt« egylet gondozásában 510 gyermek.

A közbiztonság.

Az áprilisi havi közbiztonsági állapot kedvező volt. Lopás 42, halált okozó súlyos testi sértés 1, könnyű testi sértés 3, sikkasztás 11, okirat hamisítás 2, személyes szabadság megsértése 2, szemérem elleni büntetés 1 és párvialdal 1 esetben volt bejelentve.

A kir. ügyészség elrendelésére nyomozás teljesített 11 esetben, idegen hatóságok megkeresésére pedig 43 esetben.

Letartóztatva volt 71 egyén; ezek közül az illetékes bírósághoz átkisértezt 14, eltolonczoltatott 57.

Kihágási feljelentés 170 esetben történt.

A lefojyt hónapban 2 öngyilkosság és 1 véletlen szerencsétlenség történt.

Az adófizetés.

A közadók áprilisi havi bevételi eredménye kedvezőtlen volt, amennyiben 3399 korona 99 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt pedig:

kincstári adóban — — —	18682 kor. 41 fill.
» kamatban — — —	579 » 81 »
betegápolási pótdobban — — —	438 » 75 »
hadmentességi díjban — — —	178 » 58 »
bélyeg és jogilletékben — — —	5268 » 01 »
» kamatban — — —	298 » 56 »
iparkamarai illetékben — — —	5 » 94 »
tőzsdében — — —	397 » 46 »
házas adóban — — —	30 » 90 »
mezőgazdasági munkás és családsegélyező pénztári hozzájárulás — — —	7 » 20 »

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítattak át.

Törvényhatósági utadobban 2062 kor. 59 fillér, kamatban 69 kor. 81 fillér folyt be. A behajtás folyamatban van.

Iparügyek.

A rendőrkapitányi hivatal, mint I. fokú iparhatóság, áprilisi hó folyamán kiadott 29 iparigazolványt. Ugyanezen idő alatt megszűnt 6 iparüzlet.

A polgármester jelentését, a szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt tudomásul vették.

*

A közigazgatási bizottság már több ízben felhívta a várost, hogy Csillagvárosban, a Réien és a Külvárosban elemi iskolákat állítson fel. Az ügy régen húzódik. A polgármester bejelent, hogy a kérdés jelenleg a tanács előtt folyamatban van s közelebb konkrét előterjesztést tesz.

Tudomásul vették.

A nagyváradai áruaktár részvénytársaságának a kir. pénzügyigazgatóság az áruaktár összes tőrbér-bevételét, évi 5200 frtot házbér jövedelem címén akarja az adómentesség letele után házbér-adó alá vonni.

Hlatky Endre kifejtette, hogy ezáltal a bukásba hajtának a részvénytársaságot, mert az évi 5200 frt bevétel nem jövedelem, mert ez ellenébe nagy összegű kiadásokat tesz a társaság s csak igen kevés bevétele van fekbér címén.

A főispán indítványához képest kimondotta a közigazgatási bizottság, hogy az áru-raktár épülete házbéradó objectum s majd olyan összeget vegyenek, mint egy más raktár helyiségeért.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Május 12. Népvédelési egyet. gyűlése.

* **Requiem néh. Lajcsák püspökért.** Holnap szombaton 10 órakor a kapuczinusok templomában néh. *Lajcsák* Ferencz volt lat. szert. nagyvárad püspökért *Winkler* József cz. püspök nagyprépost ur ő méltósága ünnepélyes gyászmisét fog mondani, amelyen több általa alapított intézet növendékei is részt vesznek.

* **Pokorny Herman lovassági tábornok.** Ő felsége *Pokorny* Herman hadtestparancsnokot, a nagyvárad i társadalom egyik volt kedvelt alakját, — mint a hivatalos lap közli, lovassági tábornokká léptette elő.

* **Főherczegek Budapesten.** Ő Felsége tegnap magánkihallgatáson fogadta *József Ferdinánd* főherczegét, a ki azért jött Budapestre, hogy főhadnagygyá történt előléptetését megköszönje az uralkodónak, *Ferencz Ferdinánd* főherczeg már tegnap, *Otto* főherczeg ma elutaztak Budapestről; *Mária Jozefa* főherczegnő ma este utazik el, *Frigyes* főherczeg és családja még itt maradnak, hogy különféle társadalmi ünnepségeken vegyenek részt.

* **Katonai előléptetések.** A Rendeleti Közlöny most közli a májusi előléptetéseket. A nagyvárad i 4-ik honvédezred tiszt karában *Lőrinczy Béla* százados I osztályu századossá, *Peterdy László*, *Tabódy Zsolt* és *Lurcsik József* főhadnagyok II. osztályu századossá léptek elő. Kinevezetett továbbá dr. *Kosmely* Ferencz a 6. gyalog hadosztály orvosfőnöke, a nagyvárad i helyőrség orvosfőnökévé.

Legfelsőbb elismerését nyilvánította ő Felsége *Conkó* Antal cs. és kir. 37-ik gyalogezredbeli századosnak;

Dr. *Faykis* Károlyt II. oszt. honvéd főörzsorvossá;

Rizelli Pált a 37. gyalogezredtől jelenleg Teréz-akadémiai tanárt I. oszt. századossá;

Wenderinszky Pált a 37. gyalogezredtől I. oszt. századossá;

Nedelkovits Miksát a 37-ik. gyalogezredtől főhadnagygyá;

a huszároknál:

Berg Ármin bárót a 7. és *Antonovics* Mózeszt az 1. sz. huszárezredtől I. oszt. századossá;

Horváth Dezsőt az 1. sz. huszárezredtől II. oszt. századossá;

Irsay Pált a 7. sz. huszárezredtől főhadnagygyá léptette elő ő Felsége;

Dr. *Jakoby* Károly nagyvárad i helyőrségi orvosfőnök I. oszt. főörzsorvossá lépett elő s egyúttal áthelyeztetett a nagyszabenyi helyőrségi kórházhoz.

Másodosztályu ezredorvossá lett dr. *Krupka* Szlavomil a 37. gyalogezrednél.

* **Százas a zubbony hátában.** Klein Jakob gillányi-sori tejárus csukott szekrényéből egy darab százas eltűnt. A nyomozásra kiküldött rendőr megmotozta a *Klein* cselédjét *Kincses* Ágnesst, kire a gyanu irányult. Meg is találta a százast, a *Kincses* Ágnes zubbonya hátába varrva. Ezek után Klein elállott a panna-szától s így a tolvaj cseléd leányt szabadon bocsájtották.

† **Erdélyi Lajos.** A nagyvárad i lat. szert. egyházmegyének ismét halottja van; alig fél év óta a harmadik. Előbb a legfiatalabb tagját szőlította el a halál, aztán a Nestor dőlt ki a sorból, most ismét egy javakorbeli tagját vesztette el. *Erdélyi* Lajos ér-keserői plebános tegnap délben életének 44-ik évében elhunyt. Husz esztendőtt töltött a lelkipásztorkodás terén, több esztendeig káplánkodott az egyházmegye legnagyobb hitközségeiben — Endrődön, Debreczenben és Nagyváradon, administrator volt Csabán és Szarvason, — tíz év óta pedig plebánosa volt az érkeserői hitközségnek. Plebániájához tartozott Ermihályfalva is, hol alig néhány hét előtt keltett nagy örömet *Schlauch* bibornok azon elhatározása, hogy templomot épített. Az elhunyt plebános ritka erős szervezetű, mondhatni drabális ember volt. Két évvel ezelőtt lepte meg a betegség — szív és májbjaj — mely hamar véget vetett fiatal életének. Már a husvétii ünnepeken nem bírta végezni a szertartásokat; néhány nappal ezelőtt pedig válságosra fordult helyzete, amikor az utolsó szentségeket is felvette. Nyugodjék békében!

* **Kinevezés.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester, a *Wüncsberger* Ignác rendőrteremtérre történt kinevezése folytán megürült városhajtói állásra *Bondár* Ferencz városi alkalmazottat nevezte ki.

* **Az iskolák építése.** Már régebben elhatározta Nagyvárad városa, hogy az újvárosi elemi fiúiskolát az Őr-utcán megvásárolt telekre felépítteti s így a leányiskola is elhelyezést talál ott. A városi tanács tárgyalta az ügyet s mivel az építésre nincs pénze a városnak, azzal tük el a dolgot, hogy ne építsen most a város, hanem várják be, míg a községi iskolák államosítása bekövetkezik. Az újvárosi fiúiskolát, mivel a városbáza építése folytán a régi épület területére szükség van, a polgári fiúiskola épületében helyeznék el. Ilyen előterjesztést tesz a tanács a közgyűléshez. Simán aligha megy keresztül a tanács javaslata, mert az nagyon különös kívánság, hogy a Külvárosból és Újváros nyugati széléről két piaczon keresztül járjanak a gyermekek iskolába.

* **Esküvők.** Ifj. *Kajtor* György ártándi jegyző hétfőn, május hó 6-án tartja esküvőjét kedves, szép arájával: *Andriska* Ilona kisasszonnyal, *Andriska* Károly közbecsülésben álló polgártársunk művelt leányával. — Kedden, május hó 7-én délután 4 órakor lép házasságra a városi tisztikar egyik fiatal tagja *Pásztor* Bertalan városi fogalmazó *Feinsilber* Irén kisasszonnyal, *Feinsilber* Mór kedves, szép leányával.

* **Párbaj-ügyek az egyetemen.** Az egyetemi botrányokból kifolyólag tegnapelőtt párbaj-ügy volt. Kora reggel a Hűvösvölgyben piztolypárbajt vívott *Tóth* Aladár *Krahl* Vilmos joghallgatóval, a kit az egyetemen inzulált. *Tóth* Aladár segédei dr. *Váry-Ortmann* Bertalan és *Zsembéri* István, *Krahl* megbízottjai dr. *Bender* Iván és *Mády* Sándor voltak. A felek 30 lépésnyire álltak fel, 5—5 lépésre advance-szal *Tóth* Aladár az öt lépést megtéve, megvárta *Krahl* lövését. Miután ez célzott tévesztett, *Tóth* Aladár kijelentette, hogy lövési jogával élni nem kíván s békülés nélkül távozott. *Kornfeld* Mór és *Tóth* Aladár között fenforgó lovagias ügy súlyos feltételű kardpárbajjal fog elintézését nyerni, valószínűleg szombaton, ha addig *Kornfeld* felépül.

* **Magyar** név. Kiskoru *Kesselgruber* Vilmos m. á. v. mozgóór, bihar-püspöki illetőségű ugyanottani lakos vezetéknevének *Kápolnai-ra* kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

* **Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné** az árvakért. A városi árvaház igazgató választmányának márczius havi ülésén özv. Des *Echerolles* Kruspér Sándorné azon indítványt tette hogy az árvaház emeleti ablakait a növendékek testi biztonsága érdekében vasrácsokkal lássák el. Ezen indítványt azonban a választmány nem tette magáévá avval argumentálván, hogy az árvaházban ugyis vannak felügyelők alkalmazva akik a kis árvák felett őrködnek, nehogy őket valami baj érje. A nemes bárónőt ugylát-szik nem nyugtatta meg a választmány határozata, mert tegnap beadványt intézett a polgármesterhez, melyben előadja, hogy a felügyelők ébersége mellett is könnyen megeshet a szerencsétlenség, azért hogy lelkiismeretét megnyugtassa, az emeleti ablakokat, számszerint 13-at, saját költségén vasrácsokkal láttatta el s kéri, hogy a tanács ezen adományát fogadja el s vegye leltárba; amit mint a nemes bárónő humánus gondolkodásának újabb jelét, kétségkívül örömmel vesz tudomásul mindenké.

* **A földesi birtokos végrendelete.** Alig pár héttel ezelőtt temették el *Kállay* László földesi birtokost, aki vagyonát közmívelődési célokra hagyta. A végrendeletét most megkaptuk nyomtatásban, a végrendeletkező óhajához képest. *Kállay* ugyanis kikötötte, hogy a hagyomány nagyobb ellenőrizhetése céljából a végrendelet 400 példányban kinyomattassék s azok a debreczeni és nagyvárad i lapok és Földes község lakosai között kiosztassanak. A végrendelet szerint gondoskodik rokonaitól is, de vagyonának zöme nem Földes községé lesz, hanem $\frac{1}{10}$ -ed részben a földesi községi kisdudóda részére, $\frac{1}{10}$ -ed részben pedig a földesi ev. ref. fiú- és leányiskolának van hagyományozva.

* **Fizetési es őrség a színházban.** *Somogyi* Károlynak nem adunk semmit, de azért annyit kívánunk tőle, mintha ezekkel tömnék a zsebét. Eddig a tűzoltók és rendőrök nem kaptak díjazást, amiért őrséget tartanak az előadások alatt. *Gerő* Ármin főkapitány előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a május havi pótszezonban ugy az őrséget tartó tűzoltóknak, mint a rendőrségnek fizessen napidíjat a színházigazgató. A polgármester azon véleményben volt, hogy ezzel nem lehet terhelni a színházigazgatót s ha mindenáron fizetni kell a tűzoltóknak és rendőröknek, azt a város teljesítse. Mivel azonban a főszámvevő nem tudott fedezetet kimutatni, a tanács a színházigazgató nyakába toszította az újabb kiadást. A rendőrtisztek és tűzoltó tisztek napi két koronát, a tűzoltók és rendőrök egy koronát fognak kapni.

* **Tridaum a kínai vértanuk emlékére.** Az elmúlt jubileumi évben Urunk mennybenmenetelének ünnepén, fényes, lélekemelő szertartások között XIII. Leó pápa boldoggá avatta azt a 77 vértanút, akik Kínában és Hátsó-Indiában életüket adták Krisztus hiteért. Ezek között volt *Clet* Ferencz misszionárius, a Szent Vincze congregatiójának tagja. A boldoggá avatott vértanu misszionárius tiszteletére f. hó 3., 4. és 5. napján triduumot — három napi ajtatosságot rendeznek a helybeli Szt. Vincze-zárdákban. A Nogáll-intézet kápolnájában e napokon szentségkítétel lesz s naponkint d. u. fél 6 órakor sz. beszéd és litánia fog tartatni. A többi zárdákban is hasonló ajtatosságot rendeznek.

* **Párisban letartóztatott magyar.** Mint sürgönyzik, a párisi rendőrség tegnapelőtt letartóztatott egy *Ivanovics* nevű magyar embert, a ki ellen az a gyanu merült föl, hogy több helyen betörést követett el. *Ivanovics* ártatlansága azonban a kihallgatás során kiderült s ezért a rendőrség öt ma reggel a szabadon bocsájtotta.

* **Tanár-ajánlás a főreáliskolában.** Nagyvárad város évi 4000 frttal járul az állami főreáliskola fenntartásához s ezért az állammal kötött szerződésében a tanári állások betöltésénél a város ajánlási joga ki van kötve. Eddig még soha sem vette igénybe Nagyvárad városa ezen jogot. Most a néhai *Foldássy* János elhunytával megüresedett tanári állásra pályázik dr. *Tóth* Mihály polgári iskolai igazgató-tanár s kérte a tanácsot, hogy a város ajánlja a kultuszminiszternél kinevezésre. A tanács partolja a kérelmet.

* **Idegenek nyilvántartása.** *Szell* Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, már a múlt évben rendelet folytán szabályozta az idegenek nyilvántartását, ez azonban csak ideiglenes természetű intézkedés volt, melynek helyébe már legközelebb új helyhatósági szabályrendelet fog lépni, melynek kidolgozását most fejezték be a belügyminiszteriumban. Ezzel kapcsolatban tervezik a vidéki nagyobb városokban és megyei székhelyeken a *bejelentő hivatalok* reformját is. Nálunk előbb még létesíteni kellene.

* **Jégeső.** Nem maradhatott el az idén sem a nagyváradai szőlős-gazdáknak már-már állandóvá váló csapása, a tavaszi jégeső. Az április közepén beállott hirtelen hideg befagyasztotta a gyümölcsfák virágait, a néhány napi melegben kizsendült szőlőhajtásokra rázúdult tegnap a jégeső. Délután három óra tájban jött meg a jégeső, erős zápor, dörgés, villámlás és szél kíséretében s mintegy három percig szakadatlanul zuhogott. Eleinte borsószem, majd mogorónagyságu jég esett olyan sűrűn, hogy itt-ott egész halomba gyűlve állott órák hosszat. A vihar a városból a hegyek felé húzódott; a kárt egyelőre megbecsülni nem lehet.

* **Meglopott törvényszéki bírő.** *Ember* Géza törvényszéki bírónak az »Ezredévi emléktéren« levő lakásából ismeretlen tettesek 366 korona értékű ezüst neműt elloptak. Jelentést tett a rendőrségnél s az ismeretlen tettesek nyomozása folyik.

* **Az egyetemen május elsején szüneteltek az előadások;** de nem csak a termekben, hanem ezeken kívül is mélységes csend uralkodott. A tanári kar sem gyűlt egybe újból; sőt a még tegnapelőtt kiküldött vizsgálóbiztos, dr. *Mariska* Vilmos jogkari dékán is pihenőnapot tartott tegnap. Tegnap az előadások rendszeren és zavartalanul folytak. *Mariska* tanár *Tóth* Aladár joghallgatót rendelte magához és hallgatta ki; egyéb nem történt. *Pikler* Gyula tanár legközelebbi előadása csak mához egy hétre lesz.

* **Megszökött bolti szolgálta.** A *Kurländer* és *Ullmann* cég szolgáját, *Molnár* Józsefet 50 koronával a trafikba küldték. *Molnár* azonban ahelyett, hogy trafikot vásárolt volna, az összeggel megszökött. A rendőrség köröztette s tegnap sikerült is elfogni a mezőtelegi csendőrségnek. Haza szállították Nagyváradra.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Atólirottak mély fájdalommal tudatják a legjobb hitves, anya, testvér és rokonnak *Rácz* Jánosné, szül. Nagy Teréziának, folyó hó 2-án éjjel 2 órakor élete 48-ik, boldog házassága 21-ik évében történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai f. hó 4-en d. u. 3 órakor fog Felső-Kisteleki-utca 484-ik szám alatt levő lakásánál az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó ima után az újvárosi központi sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztviségtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Nagyvárad, 1901. május hó 2-án. Béke tengjen porai felett! *Rácz* János férje. *Rácz* Ernő, *Rácz* Erzsike gyermekei. Erdélyi Illés sógora. Özv. *Hideg* Mátyásné szül. Nagy Klára, Erdélyi Illésné szül. Nagy Erzsébet testvérei. *Hideg* Ernő rokona.

* **Az első térzene.** A nagyvárad 37-ik gyalogezred zenekara tegnap kezdte meg a májusi térzenék sorozatát. A *Müller*-féle czukrázda előtt játszottak válogatott, szép darabokat. Az élvezetes műsort nagy közönség hallgatta végig. A legközelebbi térzenék a *Széchenyi* téren és a *Schlauch*-téren lesznek.

* **Az orosz diákzavargások.** Moszkvából jelentik, hogy a rendőrség 48 női egyetemi hallgatót utasított ki, minthogy azt tapasztalták, hogy a diákzavargásoknál ezek a női hallgatók játszó a főszerepet és leginkább izgatnak.

* **Gyilkosság egy kaszárnnyában.** Vakmerő eset történt a napokban a mágaesi csendőrkaszárnnyában. Két letartóztatott csavargó agyonütött egy községi szolgát, a ki a csavargók felügyeletével volt megbízva. *Sütő* Mihály és *Borting* Antal csendőrök reodes szolgálalukat végezték, a mikor az őrzőházban találkoztak két csavargóval. A csendőrség igazolásra szólította fel a két csavargót, de ezek semmivel sem tudták magokat igazolni, mert egyáltalán semmi írás sem volt náluk. Az egyik *Bokros* József nyitramegyei napszámossal, a másik pedig *Cserpán* Antal zólyomgyógyász mondta magát, de mind a kettő már rég idő óta foglalkozás nélkül van. A csendőrök magukkal vitték a két csavargót és bekisérték a laktárára, honnan a szolgabíró elé kellett volna őket állítani. Mikor a csendőrök a kaszárnnyába megérkeztek, csak egy községi szolgát találtak ott, mivel a többi csendőröknek egy fontos esemény miatt ki kellett vonulni szolgálatba. *Sütő* csendőr leült, hogy a két csavargó bekiséréséről a jelentést megírja. Ez alatt társa elment a postára s a két csavargó őrzését *Hajcsók* Antal községi szolgára bízta. Ezt az alkalmat felhasználva a csavargók s az egyik lekapta a csendőr töltött fegyverét s azzal rálőtt a szolgára, kinek a hátán hatolt be a golyó s halált okozott. E lövésre kiugrott *Sütő* csendőr, de erre is fegyvert fogtak, rá is lőttek, de a golyó nem talált. A két csavargó ezután futásnak eredt, de a két csendőr a fellármázott lakossággal elfogta a két csavargót s erősen megvasalva a vizsgálóbíró rendelkezése szerint beszállították a törvényszéki börtönbe. Alapos a gyanu, hogy a két csavargóban veszedelmes gonosztevőket kerített kézre a csendőrség.

Május elsején a másvilágra.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, május 2.

Nem mindennapi tragédia játszódott le tegnap Nagyváradon a Hármass-utcán. Egy életunt szabósegéd előbb meglötte magát, de nem jól talált, aztán levelet írt, melyet a következő sorokkal fejezett be:

— Május elsején akartam a másvilágra menni!

Az esetről a következő tudósítást vettük: *Bedekovits* Mihály ötvenhét éves szabósegéd, legutóbb *Gyenge* Imre szabónál dolgozott, a hármass-utcai 517 szám alatti házban.

Pár nap óta levertséget, zavartságot vettek észre *Bedekovits*-on. Említette is környezetének, hogy megunta az életét s nem is viszi már soká. Fenyegetését május elsején végre is hajtotta.

Éjjel tizenkét óra után öt milliméteres revolverrel *kétszer* halántékra lőtte magát. Egyik lövés sem talált jól s az életunt ember ekkor az asztal mellé ült és a következő tartalmu levelet írt:

»Bocsássanak meg, hogy úgy tettem, Isten velők. Kérem ne boncoljanak fel, mert attól félek. Lövés után írom e sorokat, azt gondoltam, hogy halált hoz, de semmi bajom sem lett, még levelet is írtam utánna Győrtelekre. Hogy mi fog következni, azt nem tudom. — Meghalni vágyom, utálom az életet. Fölakasztom magam. Május elsején akartam a másvilágra menni.«

Ezután kiment a fásszinbe és felakasztotta magát. Reggel háromnegyed 5 órakor vették észre a házbellek, de már ekkor meg volt halva. Azonnal jelentést tettek a rendőrségnél, hol intézkedtek a hullának a bonczházba szállítása iránt.

A halottnak zsebében 76 fillért találtak. Az ügyészség elrendelte a bonczolást.

EGYESÜLETEK.

A Népművelési-egylet gyűlése.

A »*Biharmegyei Népművelési-Egylet*« ez évi rendes közgyűlése f. évi május 12-én (vasárnap) d. e. 11 órakor a vármegyeház nagytermében fog megtartatni, mely közgyűlésre az egyesület összes alapító-, rendes- és pártoló tagjait tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Jelentés az egyesület múlt évi működéséről.
  2. Számvizsgáló-bizottság jelentése.
  3. Az 1901. évi költségelirányzat.
  4. Esetleges indítványok.
- Nagyvárad, 1901. április 27-én.

Szunyogh Péter,
elnök.

A Gazdakör közgyűlése. A következő sorok közlésére kérték föl lapunkat. A »*Nagyvárad-velencei földművelők olvasóköre*« f. é. május hó 5-én délután 3 órakor saját helyiségében tartja évi rendes közgyűlését, melyre a kör rendestagjai tisztelettel meghívottnak. *A választmány.*

S P O R T.

Tavaszi meeting. Vasárnap, azaz folyó hó 5-én kezdetét veszi a 11 napos tavaszi meeting. Naponkint nagy értékes díjak kerülnek döntés alá és a közönség nagy érdeklődéssel várja az amerikai jockeyket, a kik lovaglási művészetükkel a versenyeknek új irányt szabtak. Dr. *Magyar* László a lovaregylet tevékeny titkára, úgy szinte dr. *Schmidt* főtitkár pénztárnok mindent elkövetnek, hogy a közönség jogos igényei kielégítést nyerjenek.

Igazságszolgáltatás.

Halál egy nóta miatt.

Rosz szokása a magyar parasztleányoknak a virtuskodás. Csak egy becsmerlő, hazug szót halljon pajtásától, erős elégtételt vesz magának s különösen, ha egy kis ital van benne, még a bicskától sem irtózik.

A legtöbb faluban aztán ugy szokás, hogy a falu egyik felének legényei mintegy szövetséget képeznek s örökös hadilábon állanak a falu másik felének fiataljaival.

Igy volt ez B.-Üdvari községben is. Az ugynevezett alsó-vég és felső-vég legényei állottak ilyesféle harcziás ellenségeskedésben egymással. Ha aztán ugy egy-egy vasárnapon az ivóban összekocczantak, egyik-másiknak vagy a fején vagy a derekán esett baja.

A tavasz elején történt, hogy egy vasárnapon a két vég legényei erősen összekoccztak. A baj oka pedig egy baka nóta volt:

Nem jó katonának lenni ...

Az egyik félnek nem tetszett ez a nóta s másikat kezdett énekelni. A következménye aztán az lett, hogy neki ment a két csapat egymásnak botokkal s az egyik legény, *Dércsi* Mihály az erős ütések következtében annyira megsérült, hogy néhány nap múlva meghalt.

Igy került a falu öt deli legénye tegnap a nagyváradai büntető törvényszék elé. Halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt helyezték őket vád alá. Az egyiket közülük felmentették, mivel igazolta, hogy jogos önvédelemből védekezett. Négyet azonban, köztük legsúlyosabban Mezey F. és Hegedüs Lászlót elítélte a bíróság és pedig az előbbi egy évi és 9 havi, az utóbbit pedig két évi börtönrre.

A braganzai herceg váltója. A kir. tábla tegnap hirdette ki ítéletét *Ferencz József* braganzai herceg panaszja ügyében. A herceg tudvalevőleg pénzkölcsönt vett föl *Lukács (Lefkovics)* Mátyás pénzágens közvetítésével *Varga* Antaltól, az ismert uszorástól. Mikor a pénzt megkapta, 4000 koronáról szóló váltót irt alá s mégis, a mint a dolgot lejáratkor rendezni akarta, az uszorás egy negyvenezer koronás váltóval állt eléje. Jó, hogy a herceg azonnal följelentette, mert utóbb kiderült, hogy *Varga* egész csomó váltót hamisított a braganzai herceg nevére. Ez utóbbiak tekintetében még folyik a vizsgálat, a 40.000 koronás váltó hamisításáért pedig a törvényszék *Varga* Antal 3 évi, *Lukács* Mátyást 2 évi és 6 hónapi börtönnel sújtotta. A tábla most megerősítette ezt az ítéletet.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Fétek: Gésák, (Miss Halton vendégfelépése.)
Szombat: Szép Heléna.
Vasárnap:) d. u. Betyár kendője.
) este Toloncz.

Május hónap a színházban.

A színügyi bizottság tegnap délután ismét élénk ülést tartott. Csak nem régen veszedtek össze zárt ajtók mögött, tegnap folytatták az összekülönbözést nyíltan.

A bizottság némely tagja azt akarja, hogy még a szerepek kiosztásánál is az ő véleményüket kérje ki Somogyi Károly színigazgató.

A tegnapi ülésen dr. Hoványi Géza elnökölt, s jelen voltak: Stark Gyula, dr. Dési Géza, Beczkay Lajos, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, dr. Moskovits József és Somogyi Károly.

Dr. Hoványi Géza elnök előterjeszti a Somogyi igazgató által berautatott s május hónap előadandó darabok jegyzékét a következőkben: Szép Heléna, Baba, Madarász, Ripp, Carmen, Udvoške, Hoffmann meséi, Kis Alamuszi, Parasztbecsület, *Nagyvárad szépe*, *A bor*, Vadorzók, Dolovai nábob leánya, Ocskay brigadéros, Uriel Acosta, Trilby, Énekek éneke, Szép Meluzina, Tricoh és Cacolet, Toloncz, Betyár kendője, Pünkösdi királyné, Czigány, Csapke Rózsika.

A beterjesztett műsor kapcsán felszóllt dr. Moskovits József s a bérlők érdekeit hangoztatja. Kifogásolja, hogy az Ocskay brigadéros rövid napok alatt hatszor adták. Legalább új szereposztás lett volna. Azt is kifogásolja, hogy kevés újdonságot adott a társulat s nem léptette fel az igazgató Biharit.

Somogyi Károly kijelentette, hogy május hó folyamán lesznek a vendégjátékok. Drága vendégeket bérlészetben nem léptethet fel.

Dr. Hoványi Géza nem osztja a dr. Moskovits felfogását. Igen szép dolog volt, hogy az egész szezon vendégszereplések nélkül huzta ki a társulat.

Dr. Várady Zsigmond teljesen ellenkező nézetben van, mint Moskovits József. A legnagyobb lelkesedéssel veszi, hogy Ocskayt hatszor adták. Az még szebb volna, ha 25-ör előadhatnák. A sűrű vendégszereplést nem tartja helyesnek.

Ezután hosszasan vitáztak a felett, hogy mit is kell és lehet tárgyalni és tenni a színügyi bizottságnak s a bemutatott május havi műsört tudomásul vették.

Végül még bejelentette Somogyi színigazgató, hogy május hónapra még 12-15 előadásra bérletet nyit.

Halton Mária kisasszony.

Magyarul énekelt Halton kisasszony a színházban, meg fogja tehát engedni nekünk, ha a nevét magyarul írjuk s egyuttal magyaros vendégszeretettel üdvözlöljük újabb vendégszereplése alkalmával.

Mindaz azonban nem akadályoz abban, hogy ne tartuk szerencsétlen vállalkozásnak a Kis szökevényben való fellépését. A darab maga egészen másnemű, mint a Gésák; szükséges benne a szöveget is érteni, különösen a nem énekrészekben, máskülönben elvesz a hatás jó része úgy, mint a hogy elveszett az angol vendégművész játékaiban. Bájos megjelenése itt sem tévesztette el a hatást; de azért a közönség mindig a Gésákkal hasonlította össze s ez az összehasonlítás a Kis szökevénynek nem tított ki előnyére. Sőt itt-ott az eddig nagyváradai Gray Vinnifredeket, Amon Margitot, főképp pedig Forrai Ferrikét határozottan jobbnak tartjuk. Nagy kár volt kihagyni a darab egyik részét, az elpiruló király leány bájos kuplóját; később ugyan némi kárpótlást nyújtottak egy új kaczagó-kupléval. Ez volt az est fénypontja; megújráztatták kétszer is és pedig teljesen méltán: eredeti és mulattató volt itt minden mozdulata és minden hang modulációja.

Halton kisasszony csak a Gésákban felülmulthatatlan. Epp azért mai fellépését ismét a legnagyobb érdeklődéssel várjuk.

Voltak még mások is, a kik ujonnan mutatkoztak be a Kis szökevényben. Ezek közül első sorban *Kubinyi* Mariskáról kell megemlékeznünk, a színpad legújabb ujonczáról. Színpadra termett, rokonszenves alak, a ki egyszerre szinte meglepő biztosságot árukt el a világot jelentő deszkákon. Kellemes hangja, ügyes játéka határozott tehetségre vallanak, a kinek szép jövője lesz a színpadon. Csak az volt kár, hogy *Szohner* Olgát kellett volna helyettesítenie s ez persze nem sikerült teljesen.

Nem tudta helyettesíteni Pintér sem teljesen Szilágyit, pedig igyekezett rajta, ha a szerepét nem is tudta egészen. Vank Istvánnál pedig az volt a nevezetes, hogy három szavas mondókájában négyszer akadt meg, zajosan földerítvén a hangulatot. Jó volt Perényi.

Az énekkar nem maradt el a régi mögött semmiben. K. A.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 órakor fél helyárok mellett a Betyár kendője, ez a régi szép népszínmű kerül színpad főszerepeiben Örley Flórával és Peterdyvel. Este a Tolonczot adják.

Szép Heléna. Szombaton este ujtják föl színpadunkon Offenbach gazdag zenéjű, gyönyörű operettjét, a Szép Helénát a czimszerepben Székely Irénnel. Az operett többi főszerepeit az énekes személyzet elsőrendű tagjai játsszák.

Miss Halton búcsuja. Miss Mary Halton ma, pénteken leghíresebb szerepében, a Gésák Mimózájában lép utólszor a nagyváradai közönség elé. A bájós angol primadonna legszebb betét számait énekli ezuttal. A Gésák többi szerepei a régi kezekben maradtak, Rolly-Pollyt Amon Margit fogja játszani.

A bor nagyváradai bemutatója. Gárdonyi gyönyörű darabjának, a Bor-nak bemutatójára lelkesen készülnek a szereplők, a kik nap-nap mellett gondos próbákon készítik elő az előadást. A bor premierjét a jövő hét műsorára tűzte ki az igazgató, aki a bemutatóra meghívta Gárdonyi Gézá, a darab genialis szerzőjét.

Szigligeti-Színház.

Polyószám 194.

Idénybér. — sz.

Nagyváradon, pénteken, 1901. május 3-án

A G É S Á K.

Operette.

S Z E M E L Y E K :

Reginald Fairfax — — —	Pintér Imre
Bronville — — — —	Rákossy Gáspár
Cunningham — — — —	Deésy Alfréd
Stanley — — — —	Erdélyi Miklós
Vun-Chi kínai — — —	Nyáray Antal
Imári Marquis rendőrfőnök —	Bérczi Gyula
Mimóza, teaházi énekesnő —	Miss Mary Halton
Rolly-Polly — — — —	Amon Margit
Juliette francia leány — —	Lányi Edith

HELYÁROK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színpad 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szombaton, május 4-én

Szép Heléna.

Operette.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. A Szent István-Társulat megbízásából szerkeszti *Mihályfi* Ákos dr. Megjelent a májusi füzet, a következő érdekes tartalommal:

Fraknoi Vilmos: A római magyar gyónatatók.

Sulyok Károly: Ányos Pál élete. Második befejező közlemény.

Divald Kornél: A régi Buda és Pest művészete a középkorban.

Művészettörténeti és topografiai tanulmány (Székfoglaló a Szent István-Társulat Tudományos és Irodalmi osztályában.)

Czilek Balázs dr.: Majom-e vagy ember?

Gyulai Ágost: A kövek Amen-e. Kosegarten legendája.

Gyulai Ágost: A heisterbachi szerzetes. Müller von Königswinter legendája.

Andor J.: Anyaföldön. Elbeszélés. Első közlemény. (Székfoglaló a Szent István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztályában.)

Könyvismertetések és bírálatok:

Fraknoi: Magyarország összekötetése a Szentszékekkel. Ismerteti *Városi* Gyula dr. preláts.

Vosinsky: Tolnamegye története. Ism. *Czobor Béla* dr.

Karácsonyi: Magyar nemzetségek. Ism. *Békefi Remig* dr.

Péchenard: Un siècle. Baunard: Un siècle de l'Eglise de France. Egremont: L'année de l'Eglise. Ism. *Mihályfi Ákos* dr.

Filó Károly: A vértann szelleme. Történeti regény. Ism. *Mihályfi Ákos* dr.

Divald: Művészettörténeti korrajzok. Ismerteti *P.*

Marton József: Felelet Dudek ur bírálataira.

Dudek János dr. Válasz a feleletre.

A *Katholikus Szemlé*t a Szent István-Társulat tagjai tagilletmény gyanúja kapják. Nem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona.

Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a *Szent István-Társulat* titkári hivatalához (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám.) intézendők.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irtá: Adalbert Károly.

Nézetből fordította: Lubinszky Anna.

85.

Tarkán összeegyült, magyobbrészt különböző országok politikai opozícióinak előkelő tagjai képezték ezen társaságot. Menekültek, száműzöttek, irók és költők mind egy iránynak hódolva, egy czélt követve, egyesültek itt. Az olasz elem uralkodott. Ennek tüze szép és kellemes hangzású nyelve megvakította Sibillát, ki különben rokonnak érezte magát s élénk képzelete oly színekkel festette, mely talán valóságban nem is létezett. Anélkül, hogy sejtette volna jó adag politikát, fanatizmust szívott be. Minden a mi forrt, izzott, tetszett neki, valójával összhangzott. Elég a magyarázathoz, halljuk őt beszélni.

Öröm kiáltással rohant a bejelentett Fior del Lago Desirée a szobába.

— Buon giorno cara amica divina Sibilla! Mily végtelenül vágyódtam ön után. Amellett maradok, ön nélkül az élet nem élet, különösen Németország ólomterhes ege alatt. Oh bella Italia! Isteni Páris! De hogy érzi magát bella mia Bianca?

— Meglehetősen, még teljesen nem honosodtam meg. Csak lassan ébrednek fel a párisi élet mámorából, hogy itt feltaláljam magamat. De mi bírta önt arra, hogy Eldorádonkat oly hamar elhagyja?

— A vágyonkívül önt láthatni vita della, vita mia, még valami, mit egészen bizalmasan fogok közölni.

Titokzatos arcot öltött, egy pár nevet sugott Sibilla fülébe, melynek jelentőségét jól ismerte.

— Itt vannak. Fontos feladatok várnak megoldásra. Honfiaink közül sokan eljöttek Párisból, hogy ezekkel egyesüljenek. Egy gyűlés lesz, melyen pártunk ügyét megvitatják. Pártunk az elnyomott, sértegetett! Talán rövid időn a győzelmes, uralkodó! Blanch, széddülök, ha reá gondolok! Nemde, megengedi, hogy az urakat önnél bevezessem. Régi ismerőseink úgy is, szabadságot vesznek maguknak önt felkeresni.

Sibilla habozott. Tudta, hogy ilyen érintkezés itt más jelentőségű volt, mint Párisban. Illik ez a művésznőhöz?

Kissé vontatva felelt:

— Desirée veszélyes a tüzzel játszani.

— Oh Isten ments, a veszéllyel ne legyen semmi köze. Megjelenése csak erősítse, szentelje meg titkos szövetségünket. Oh mily boldogok lesznek barátaim, ismét nap-sugarainak körében lehetni.

— Hagyja kérem, — válaszolt Sibilla haraggal. Nincs semmi kedvem fényleni.

A grófné meglepetve nézett reá.

— Cher ami, — mondá üzleti modorban, — lehetséges volna, hogy a tüzet, melylyel bennünket annyiszor felvillanyozott, a férfi világot

lángra gyújtotta, csak úgy a légtől kapta. Valja meg őszintén nem lelte fel végre Egmondját?

— Bah, — nevetett Sibilla, még a szegény színésznő is, ki az életet oly jól ismeri, különne ennek téve. Hagyjuk ezt másoknak. Hisz láthatta, mi vé lettek előttem a toll és kard hősei, ha udvarolni kezdtek.

A grófné nem adta meg magát.

— De az O. követség szép, fiatal párisi atacheja a szőke Breida kapitány, ki multkor általam üdvözlését küldte s bizalmasan közölte, hogy megunta a diplomáciai pályát s áthelyeztetni magát Rabenában időző kadseregéhez. Nem lehet, hogy egy női szív ezen német ártatlanság és gyöngédség, udvariasság és becsületesség összeségeinek ellentálljon.

Komolyabban, mint ezen tárgy kívánta volna, válaszolt a kérdett.

— A fiatal Breida Lajos iránt kezdettől fogva érdeklődtem — de mint öregebb testvér. A befolyás, melyet Párisban reá gyakoroltam is olyan volt s jóakaratomból más sohasem lesz.

A grófné szívből nevetett, — Cara mia, in unique! Quel idéal! Igazán úgy látszik, hogy a nevelőnt imádja önben! Mindenesetre szalagon vezeti őt is chvadronját is.

Sibilla szeme haragosan villant.

— Desirée, nem szeretem az ily tréfát.

— Pardon Blanch! De előbbi kérdésemre visszatérve, honnan veszi ezen nyugalmat elmentétül a szenvedélyhez, melyet a szinpadon oly meggyőzően, oly halálosan meglepően ad elő — igen, honnan ezen jéghidegség, melylyel az életben szerencsétlen áldozatait lábainál elvérezni látja?

— Érdemes is lenne, — mondá Sibilla, — hogy minden szeszély legváltozatosabbja, a férfi szeszély által egyensúlyunkat elveszítsük. Elég, hogy a belső élet a végtelen nyomorultság legvégső extrémje és a legfelsőbb kéj közt idestova vet.

— De hogy lehetséges az, ha még nem volt szerelmes?

— Ah! hagyjuk ki a játékból a szerelmet. Boldog vagyok ha élek és halálosan szomorú ha gondolkozom!

— Mit nevez életnek? Mit gondolkodásnak?

— Oh élni, egyszerű élvezés. A pillanat változó adományainak teljes élvezete, mely ha el tudjuk sajátítani a világ minden gyönyörűségét, pompáját tartalmazza, mely után szomjuzunk, ha szemünk kinyílt. — Igen élni isteni, tette hozzá mély sóhajjal.

— S mit nevez gondolkodásnak? — folytatta a kérelhetetlen kérdező.

— Gondolkodás grófné. Ez a kísértet, melyben ön most szerepel. — A kérdő a figyelmeztető az. — Délben, éjjelkor, a szinpadon, az emberekkel telt termekben, magányos szobámban állandó kísérőm a steeroty-pikus kérdéssel: — Eloltja szomjodat?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Gödöllőn.

Budapest, május 2. (Saj. tud. táv.) A király hosszabb tartózkodás végett Gödöllőre utazott. Budapestre csak minden hétfőn és csütörtökön fog bejönni.

Wlassics Gyula nagybeteg.

Budapest, május 2. (Saj. tud. táv.) Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter súlyosan megbetegedett. Ma este 39 fok láza volt.

Öngyilkos joghallgató.

Kecskemét, máj. 2. (Saj. tud. táv.) H. Nagy István joghallgató s a jogakadémiai önképzőkör elnöke agyonlőtte magát.

Az összeférhetetlenségi bizottságból.

Budapest, május 2. (Saj. tud. táv.) Az összeférhetetlenségi bizottság ma hozzá járult a miniszterelnök azon indítványához, hogy a főrendek összeférhetetlenségét külön törvény szabályozza. A bizottság holnap ismét ülést tart, mely miatt a képviselőházban a munka szünetelni fog.

Nagy tüzvész.

Bonyhád, május 2. Tegnap Bonyhádon nagy tüzvész pusztított. A tűz délután fél 4 órakor ütött ki Csik József gőzmalomban, onnan csakhamar átterjedt a szomszéd gőzfürdő épületbe, a melyet Csik József csak a mult évben épített nagy költséggel. A bonyhádi önkéntes tűzoltóság emberfeletti erővel látott a mentéshez, de a nagy szélben hiába volt minden erőfeszítés, a gőzmalom a fürdővel együtt elhamvadt. A kár 80—100,000 korona.

Egy fiatal pár tragédiája.

Pozsony, május 2. Egy pozsonyi szállóban ma reggel állott halántékkal halva találtak egy fiatal szerelmes párt, a mely tegnap este kerékpáron érkezett ide Hainburg osztrák határszéli városból. Az asztalon talált levelekből, a melyeket közvetlenül haláluk előtt irtak Weiner Vilibáld hainburgi kereskedőnek és Weiner Vladimír odavaló pékmesternek, kétség-telenül kiderül, hogy a fiatal ember, a kinek aláírása a leveleken hiányzik, a leány beleegyezésével először őt, azután magát lőtte agyon.

Májusi tüntetések.

Pozsony, május 2. A gyárakban és a műhelyekben tegnap szünetelt a munka. Dél-előtt a sörgyárban népgyűlés volt. Beszéltek Kálmán Henrik és Nagy Karoly szoczialista szónokok. Az utóbbtól a jelenlévő rendőrtisztviselő megvonta a szót, mert a katonaságot sértő kifejezésekkel illette. Délután népnep volt a külvárosi mulatóhólyeken. Rendzavarás nem fordult elő. Este megeredt az eső, a mi a munkásokat korán széteszlatla.

Róma, május 1. Itt és az egész tartományban a legkisebb rendzavarás nélkül, teljesen nyugodtan telt el a mai nap.

Páris, május 1. Sem itt, sem a vidéken nem volt rendzavarás.

A tordai bankóhamisítók.

Kolozsvár, május 2. (Saj. tud. táv.) A kir. tábia a tordai bankóhamisítók ítéletét enyhítette. Pásztóhy büntetését négy évre, Csongvayét negyed évre, Paskálét harmadfél évre, Nagy és Szigeti büntetését két-két évre szállította le. A többi bűnösök is kevesebbet kaptak.

A búr háború.

London, május 2. Kitchener lord táviratozza Pretóriából mai kelettel: Greenfell tábornok Dergplatsnál, Halversberg mellett, megtámadta a búrokat, a kik ott föllállították az utolsó Long Tomot és 10.000 yardnyi távolságról megkezdték az ágyúzást. Mikor a Kitchener-lövészek 3000 yardnyira közeledtek a búr táborhoz, a búrok levegőbe röpítették az ágyut és visszavonultak. Tíz búrt elfogtak. Más csapatok azt jelentik, hogy több útközvetben el-esett tíz búr, megsebesült hat és fogságba esett

tiz. Hatvan búr megadta magát. 400.000 puska-töltény az angolok zsákmánya lett. Az angolok vesztesége négy halott és hét sebesült volt. (M. T. I.)

Oroszok harcra Kinában.

Peking, május 2. (Saj. tud. táv.) Az oroszok Mugdennél nagy csatát vívtak, melyben 57 katonát, négy tisztet elesett és egy tábornok súlyosan megsebesült.

Pestis Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, május 2. Galatában egy gyanús betegség fordult elő, melyet a bakteriológiai vizsgálat pestisesetnek minősített. A beteg egy 30 éves benszült munkás, a ki egy térszobában dolgozott. Az egészségügyi tanács holnap rendkívüli ülést tart.

Az algiri zavargás.

Páris, május 2. Az algiri főügyész azt táviratozza, hogy a margueritei lázadásban bűnös benszültöket egy kivételével mind letartóztattak. Az algiri kormányzó elhatározta, hogy a községtől elveszi a rendőri hatalmat s a prefektusra és a katonai hatóságokra bizza a közrend fentartását.

Sorsolások.

Bécs, május 1. Az 1860-as államsorsjegyek mai húzásán a 600.000 koronás főnyereményt a 17760 sor. 10. sz. sorsjegy, a 100.000 koronás második nyereményt a 19949 sor. 1. sz. sorsjegy és az 50.000 koronás harmadik nyereményt a 17760 sor. 10. sz. sorsjegy nyerte meg. 20-20.000 koronát nyert a 4960 sor. 11. sz. és 17284 sor. 2. sz. sorsjegy. 10.000 koronát nyertek: 332 sor. 5. sz., 1384 sor. 1. sz., 1384 sor. 4. sz., 4090 sor. 14. sz., 5123 sor. 6. sz., 7746 sor. 1. sz., 9022 sor. 8. sz., 9103 sor. 7. sz., 10546 sor. 15. sz., 11892 sor. 11. sz., 12805 sor. 3. sz., 13961 sor. 14. sz., 17737 sor. 20. sz., 13539 sor. 17. sz., 19923 sor. 16. sz.

2-2000 koronát nyertek: 1563 sor. 7. sz., 3154 sor. 10. sz., 3454 sor. 8. sz., 3454 sor. 10. sz., 3167 sor. 7. sz., 4271 sor. 1. sz., 4312 sor. 7. sz., 4312 sor. 11. sz., 6058 sor. 20. sz., 6323 sor. 7. sz., 9621 sor. 14. sz., 9970 sor. 9. sz., 12306 sor. 2. sz., 12573 sor. 12. sz., 12573 sor. 20. sz., 12766 sor. 5. sz., 12898 sor. 1. sz., 12898 sor. 11. sz., 14197 sor. 14. sz., 14914 sor. 2. sz., 14914 sor. 18. sz., 15130 sor. 11. sz., 15401 sor. 6. sz., 16902 sor. 20. sz., 17316 sor. 17. sz., 17364 sor. 11. sz. és 17628 sor. 20. sz.

SZERKESZTOI POSTA.

Érdeklődő. Köszönjük a figyelmeztetést, de már idejét multá. Utalunk a »Szabadság« igen tisztelt felelős szerkesztőjének, Hegyesi Márton ügyvéd urnak lapja mai számában megjelenő loyális nyilatkozatára, mely amaz üzenetet köllőképp rektifikálja. Ezzel szemben mi is kötelességünknek tartjuk természetesen kijelenteni, hogy cikkünkől minden személyes tendenzia távol állott.

Forgalmi kimutatás 1901. évi május hó 7-16-ai. Tiszta buza körülbelül 1250 hltr, kétszeres buza 220 hltr, rozs 480 hltr, árpa 150 hkl, zab 180 hltr, tengeri 320 hltr, burgonya 580 hltr. Lásbas jószágok: Hízott sertés mintegy 180 drh, félhízott 270, sovány 300, süldő 880, malac: 920, hízott marha 12, jármás ökör 410, fejős tehén 240, borjú 230, bivaly 8, juh és kecske 550, kő 303.

KOZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tőzszeantól eredő távirata. —

Határítók.

	Budapest, május 2
Buza októberre	7 81
Buza áprilsra	7 75
Tengeri	5 40
Rozs okt.	6 92
Zab apr.	6 47
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, május 2.
Osztrák hitel	721.75
Magyar hitel	728.50
Allamvasút	690.—
Rimamurányi	528.50
Magyar jelölő	466.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. május 2-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	117.50
Magyar koronajárdék	93.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	118.—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	93.25
Balméri jog megváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavónföldterhermentelési kötvény	93.50
Magyar nyeresémi-sorsjegyek kölcsön	173.50
Tiszszabályozás sorsjegyek kölcsön	141.—
Osztrák járdék papírban	98.25
Osztrák járdék ezüstben	97.80

Osztrák járdék aranyban	117.60
Osztrák korona járdék	97.25
Osztrák államsorsjegyek	141.—
Osztrák magyar bank részvény	16.75
Magyar hitelbankrészvény	693.—
Osztrák hitelintézet részvény	694.—
Párisi vista	95.65
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.07
Németbirodalmi márka	117.52
London vista	240.25
20 márkás arany	23.52

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj nyaralási vállalat.

Mindenféle *szörme-árak,*
utazó és városi bundák

megőrzése és javítása

jutányos áron elvállalható.

Heimann Lipót és Tsa,

82-2-6

női felöltök áruháza,

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA

Telefon 67. sz.

ROSENBERG IZSÓ

Telefon 67. sz.

a »Beocsini Czemengyári Unio« képviselője,
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca.

Ajánlja:

Beocsini, román és portland cément, erdélyi gipsz, valódi aszfalt fedéllemez, elszigetelő lemezek és elszigetelő anyagok, carbolineum, tinctoral, stuccatur-nádfonat, kőagyag-csővek, cémentlapok, betoncsővek, keramit, disztégla, fedél-cserép, karstmárvány, továbbá kitűnő amerikai petróleum elsőrendű gépolajok, gépszir és kocsikenős raktárát.

Vállal:

Aszfaltozásokat valódi természetes aszfalttal.
Nedves falak szárazzá tételét aszfalttal.
Szagtalan aszfalt fedéllemezeli vagy
Kátrány kőfedéllemezeli mindennemű tetőfedés és
Facement-fedést.

UJ ÜZLET!

Van szerencsém a közönség becses tudomására hozni, miszerint azon közóhajnak kívántam eleget tenni, hogy a modern követelményeknek s a helyi viszonyoknak megfelelően, Olasz városrészen lakó tisztelt vevőim részére közelebbi és alkalmasabb beszerzési helyet teremtsék *Olaszi, Fő-utczán,* Bazar-épületben egy a legmagasabb igényeket is kielégítő

fiók festék-kereskedést

nyitottam melyben főüzletemben eddig levő festék árukon kívül mindennemű müolaj és aquarell festékeket, festő állványokat, müfa égetéshez szükséges különféle fa diszket u. m. keztű, tűrűkőző, ékszer, kulcs, ruhataratókat stb. valamint mü és üveg festészetü z alkalmazh különlegességekből tartok nagy raktárt.

Festészeti előmintákat óriási választékban jutányos árban adok t. vevőimré-szére használatra. Tömeges látogatást kér

tisztelettel

Berkes Bertalan,

Zöldfa-u. 33. sz.

Festék különlegességek raktára

Fő-utca, Bazar-épület.

FÉLIX-FÜRDŐ

(Nagyvárad mellett.)

Kényelmes közlekedés, vasuton Nagyváradtól félóra, kocsin háromnegyed órai távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, Vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai hirü 49° C. meleg természetes hévíz javalva van: az ízületek és izmok csuszos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos: Dr. MATULAY KÁROLY.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 kor. 60 fill. és 6 kor. között váltakozik, gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdő telepén és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya van.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve.

A régi Félix meder egészen ujonnan lett átalakítva, kényelmes vetkező és pihenő helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatásu a régi forrás felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Nagyváradal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

87-3-3

a Fürdőkezelőség.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
fánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

NAGYVÁRAD.

CSAK EGY NAP!

Pénteken, május 10-én.

BARNUM & BATHBY. A világ legnagyobb látványossága.

Óriási amerikai mulatóhely.

50 év óta Amerika büszkesége

Jelenleg a Continensen körutazást tesz

67 óriási, saját kőből épített vasúti kocsijával, mely 4 teljes vonatot képez. A teljes „Ensemble” 12 hatalmas sátor-pavillonban lesz kiállítva, melyeknek legnagyobbja körülbelül 12.000 kényelmes ülőhelyet foglal magában.

Naponta 2 előadás, délután 2 és este 7 órakor, a megnyitás 1 1/2 órával az előadás előtt történik, hogy a nagy közönségnek alkalma legyen az élő csodaembereket, a három elefantsortát és a kettős állatseregletet megtekinteni.

70 gyönyörű lónak egy „Manege”-ben való elővezetése, 400 kiütemezett lónak kiállítása. 3 eszorda legkitűnőbbben idomított elefántnak 3 perondon egyidőben való elővezetése. 20 nemzetközi némajátékos bohóc. Egy igazi világgiallítás modern látványokkal. Cirkusz. Hippodrom. Állatsereglet. Idomított állatok kiállítása.

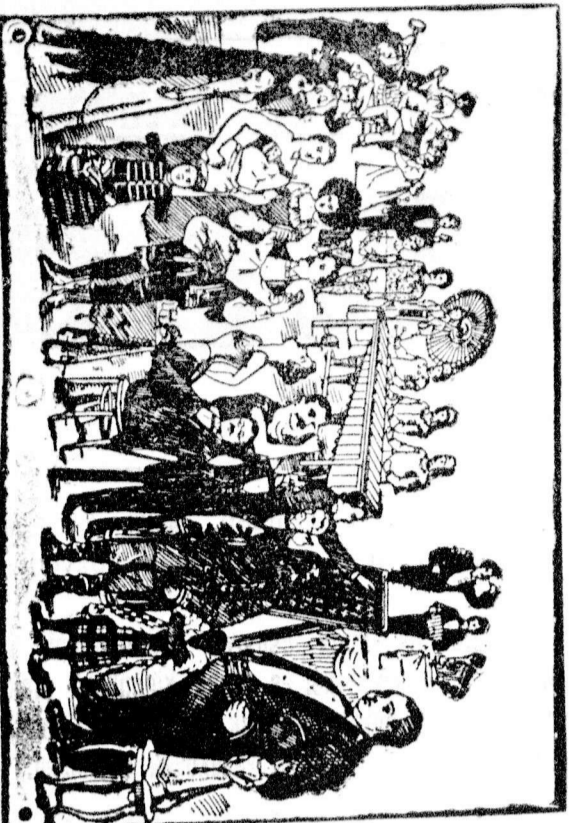

Számtalan, összehasonlíthatatlan és utánozhatatlan, vakmerő, félelmet nem ismerő mutatvány. A fellépő művészeknek mindgyike meser a maga szakmájában. Minden művész egy csillag. Az arénában bemutatott mutatványok mindgyike egy-egy meglepetést képez. Minden valóban egészen új, tökéletes és eddig még soha sem lett bemutatva.

Emberi elme által elgondolható, leghatalmasabb és legnagyobb látványosság. 3 nagy lovas mutatvány bemutatására szólaltató „Manege”-ben, 2 hatalmas szimpaddal és egy majdnem mértelen hosszúságú futópályával, 3 óriási terjedelmű légtornászati téréssel.

egy egész állatsereglet, idomított vadállatokkal.

Mindenféle fajtaú versenytartás, erőművészeti mutatványok, légművészet, a földön és levegőben való tornaművészet bemutatása és új meglepetések. A bajnokok erejének meglesztó igyekezete az ügyesség által elért rekordok megdöntésére.

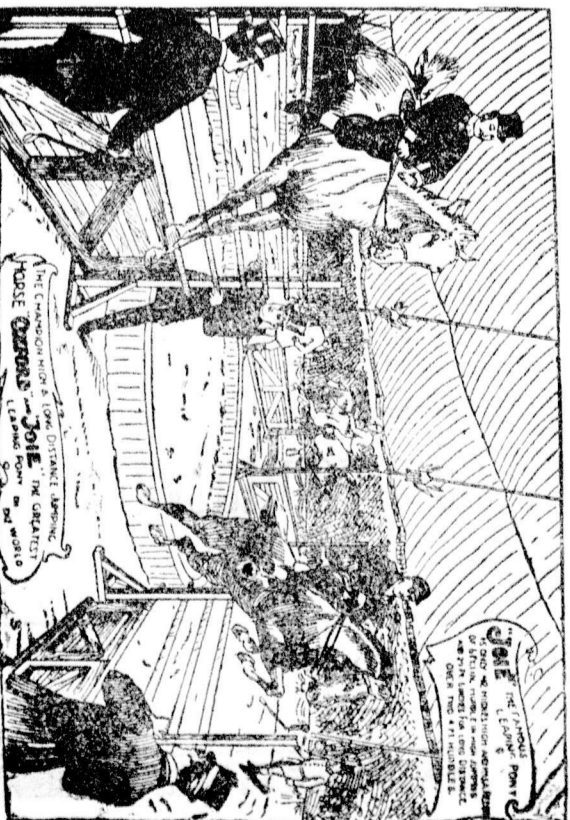
Törpék, telováltak, kardnyelők, egy holgy hosszú hajjal s teljes körszakállal, egy kutya-fejű gyermek, két nélkül ember, jönglőrők, 1000 eredeti különös dolog és csodálatra méltó előadások. Egy majdnem vég nélküli sorozata a legújabb produkcióknak, menész, félelmet megevető mutatványok, melyek eddig sehol sem voltak láthatók s melyek most legelőször lesznek a közönségnek bemutatva.

Hejyarak az ülések fekvése szerint: ———

Belépes ülőhelyre 1 kor. 20 fill. és 2 kor. 50 fill., zárt szék 4 kor., fentartott-hely 5 kor., páholy-szék 6 kor.

A helyek mind számozva vannak az 1 kor. 20 fill. és a 2 kor. 50 fill. helyek kivételével. A jegyek megnyitáskor a bejáratnál kaphatók. 10 éven aluli gyermekek az összes helyeken, kivéve az 1 kor., 20 fill. helyet, a felet fizetik, elővétel csakis 5 és 6 koronás helyre, az előadás napján, a jegyelárusitókánál szintén kaphatók.

Jegyek előre adhatók: **LÁNG JÓZSEF könyvtárosságnál** s **Waltera (Rimánóczy-ház)**.

Egy belépő-jegy az összes hirdett látványlókhoz és egy ülőhelyre érvényes.

Előadások **KARCAZAGON** május 9-én, **DEBRECZENBEN** május 11. és 12-én tartatnak.